

باجیب خالی قهرمان آسیاشدیم

در حالی لیگ قهرمانان آسیا از امروز در دو حه به صورت متمرکز پیگیری می‌شود و استقلال، پرسپولیس، سپاهان و شهر خودرو به عنوان چهار نماینده کشورمان به مصاف حرف‌بان‌شان می‌روند که از آخرین قهرمانی یک باشگاه ایرانی در آسیا ۲۸ سال می‌گذرد و سه دهه است که تیم‌های کشورمان نتوانسته‌اند جام این رقابت‌ها را به کشورمان بیاورند. قهرمانی پاس در سال ۱۳۷۱، آخرین باری است که یک باشگاه ایرانی نتوانسته است بر پام آسیا قرار بگیرد و پس از آن با وجود اینکه در دو دهه اخیر تیم‌های ذوب آهن، سپاهان و پرسپولیس به فینال صعود کردند اما در کسب قهرمانی ناکام بودند. در گفت‌وگو با علیرضا حکیم‌زاده هافبک تیم پاس به عنوان آخرین کاپیتانی که جام قهرمانی را برای کشورمان بالای سر برده است، درباره قهرمانی تاریخی پاس و چرایی حسرت ۲۸ساله باشگاه‌های ایرانی در آسیا صحبت کرده‌ام.

آقای حکیم‌زاده هر بار که صحبت از لیگ قهرمانان آسیا به میان می‌آید، همه از پاس می‌گویند: تیمی که شما کاپیتان آن بودید و قهرمان آسیا شد. با وجود سوابقه و تجربه زیادتان سال‌هاست خبری از شما در فوتبال کشورمان نداریم. گویا دور فوتبال را خط کشیده‌اید.

۲۰سال اصلاً فوتبال نمی‌بینم، البته جمع پیشکسوتان فوتبال را حفظ کرده‌ام و الان هم که با شما صحبت می‌کنم در خدمت دو پیشکوست باشگاه پاس آقای کورش لرستانی و آقای جلال شرداد هستم. دیدم فوتبالی که در این سال‌ها داریم جز اعصاب خردی برای من چیزی ندارد، به همین خاطر کنار ننشستم. هر چند برای من که همه چیزم فوتبال است، سخت است اما واقعاً اینطور ی اعصاب آرام است.

به ۲۸ سال پیش برگردیم، به دی و بهمن ۱۳۷۱، سالی که باشگاه پاس به عنوان آخرین تیم ایرانی قهرمان باشگاه‌های آسیا شد. قبل از شروع مسابقات، فکر می‌کردید قهرمان شوید؟

در اولین بازی‌مان در مرحله مقدماتی جام باشگاه‌های آسیا با العربی قطر مسابقه داشتیم و بازی رفت را ۲ بر ۳ مقابل این کشور واگذار کردیم و حتی آقای فیروز کریمی به ما گفت کاری کنیم که تیم العربی به ایران نماند و در این صورت همان مرحله اول حذف می‌شدیم. در صحبتی که با آقای کریمی داشتم گفتم ما در تهران با یک گل هم برنده شویم، می‌توانیم به مرحله بعد صعود کنیم. آقای کریمی اما معتقد بود العربی تیم قدرتی است و سه بازیکن برزبلی و چند ملی‌پوش قطر را دارد و کارمان سخت است. در تهران ما العربی را با دو گل شکست دادیم، یکی از گل‌ها را من زدم و اکبر بوسقی گل دیگر را زد. با این شرایط تیم پاس به مرحله نهایی صعود کرد و با توجه به وضعیتی که در مرحله مقدماتی داشتیم به تنها چیزی که فکر نمی‌کردیم قهرمانی بود و کسی هم فکر نمی‌کرد تیم پاس قهرمان شود. تنها چیزی که ما در تیم‌مان داشتم، همدلی بود و رمز موفقیت‌مان بود و در داخل زمین بازیکنان به خوبی در جریان حمله و دفاع از همدیگر حمایت می‌کردند.

لیگ قهرمانان آسیا بعد از ماه‌ها تعطیلی به دلیل شیوع کرونا در حالی از امروز آغاز می‌شود که چهار نماینده ایران کار سختی در ادامه این مسابقات پیش‌رو دارند. نماینده‌های ایران که قبل از شروع کرونا موفق به کسب نتایج قابل قبولی در این فصل از رقابت‌های لیگ قهرمانان نشده بودند، حالا با شرایطی کاملاً متفاوت و مشکلاتی به مراتب سخت‌تر و بیشتر از قبل در این رقابت‌ها دست و پنجه نرم می‌کنند.

شانس بزرگ استقلال

استقلال که فصل را با ناکامی در کسب جام‌چه در لیگ و چه در رقابت‌های حذفی پشت سر گذاشت، حالا تنها لیگ قهرمانان آسیا برایش مانده است. رقابت‌هایی که البته در روزهای قبل از کرونا هم نتایج قابل قبولی را برای این تیم در پی نداشته است. ایی پوشان تهرانی که کار خود را با تساوی یک بر یک برابر الشرطه عراق آغاز کردند، در ادامه به شکست ۲بر یک مقابل الاهلی عربستان تن دادند تا تفاضل گل بهتر نسبت به الشرطه تنها با یک امتیاز از کسب تساوی برابر همین تیم بر سکوی سوم گروه A قرار گیرند. آبی‌ها باید در شروع دوباره لیگ قهرمانان به مصاف الوحده امارات تیم ۴امتیازی و دوم گروه می‌رفتند اما انصراف ناگهانی اماراتی‌هاان حضور در ادامه مسابقات به‌دلیل شیوع کرونا در اردو این تیم و مشکلات سفر به دوحه حالا یک شانس بزرگ و بی‌نظیر را مقابل آبی‌ها قرار داده است. استقلال بعد از پشت سر گذاشتن دو هفته بر حاشیه با کناره‌گیری فرهاد مجیدی و کشمکش‌های باشگاه در خصوص انتخاب سرمربی جدید با اوضاع آشفته‌راهی دوحه شد. علاوه بر این پرداخت نکردن بدهی شفر باعث بسته شدن چندین نقل و انتقالات این باشگاه شده است، به طوری که حالا استقلال حق استفاده از بازیکنان جدید خود را در لیگ قهرمان آسیا ندارد و خریدهای تابستانی این تیم چون رشید مظاهری و محمدحسین مرادمنتم نمی‌توانند این تیم را همراهی کنند، با این شرایط خبر کناره‌گیری الوحده به عنوان یکی از اصلی‌ترین رقیب استقلال برای آنها بسیار خوشحال‌کننده بود، چرا که آنها تنها فقط الاهلی ۴ امتیازی را بالای سر خود می‌بینند و با یک امتیاز در مکان دوم جدول قرار دارند و از شانس بالایی برای صعود برخوردار هستند.

فرصتی برای رحمتی

شهر خودرو در گروه B این رقابت‌ها اوضاع بدی دارد. نماینده مشهدی ایران در این رقابت‌ها نیز مانند استقلال اجازه استفاده از خریدهای تابستانی خود

در مرحله نهایی هم به الوصل یک بر صفر باختید و در یک باز دور از انتظار مقابل هالاب پاکستان یک – یک مساوی کردید، اما با توجه به شکست ۱۰بر صفر تیم پاکستانی به نماینده امارات، به عنوان تیم دوم به نیمه نهایی صعود کردید. روند پاس اما در ادامه صعودی بود و تیم بازی به بازی بهتر شد و بهترین نتیجه گرفت. شکست دو نماینده ژاپن و بر عربستان در نیمه نهایی و فینال کار بزرگی بود. درباره آن مسابقات صحبت می‌کنید؟

تیم پاکستان آنقدر ضعیف بود که آقای کریمی به بعضی از بازیکنان اصلی استراحت داد اما هر چه در این بازی تلاش کردیم، توپ‌های ما وارد دروازه نشد و در نهایت بازی یک – یک مساوی شد. بازی با یومیوری ژاپن را ۲ بر یک بردیم، گل اول را من زدم و گل دوم را در وقت‌های اضافه علی‌اصغر مدیرروستا زد و در بازی فینال با پاس گل من و گلی که آقای گروسی وارد دروازه الشیاب کرد، توانستیم قهرمان شویم. هم ژاپنی‌ها و هم عربستانی‌ها سرمایه‌گذاری زیادی انجام داده بودند اما تیم پاس با کمترین هزینه وارد مسابقات جام باشگاه‌ها شد و از نظر مالی اصلاً توان مقابله با حرفان قدرتمند را نداشتیم. با این حال با همتی که بچه‌ها داشتند توانستیم به هفدهم برسیم.

جالب‌ترین خاطره‌ای که از بازی‌های منامه در خاطر تان مانده است، چیست؟

روز مسابقه نیمه نهایی با یومیوری، تولد من بود که با توجه به صعودمان به فینال یک شب خاطره انگیز برایم شد. در جشن تولد کوچکی که بعد از بازی گرفتیم، هم قسم‌ندیم که این شادی را خراب نکنیم و در بازی فینال هم الشیاب را شکست دهیم و قهرمان شویم.

به طور قطع از نقش فیروز کریمی در این قهرمانی نمی‌توان گذشت، مربی جوانی که با پاس نامش‌سبز زبان‌ها افتاد. یک مربی روانشناس که از نظر روانی روی شاگردانش زیاد کار می‌کند.

قطعاً، علاوه بر آقای مناجاتی، یکی از مربیانی که بعد از انقلاب تأثیر زیادی در تحول فوتبال ایران داشت، فیروز کریمی بود. آقای کریمی در قهرمانی پاس خیلی تأثیرگذار بود، برای بالا بردن دانش مربیگری و آشنایی با فوتبال روز دنیا همواره مطالعه زیادی می‌کردند و شبانه‌روز در خدمت تیم بودند و حتی خانواده‌شان را هم برای مدتی نمی‌دیدند. آقای کریمی در رشته روانشناسی تحصیل کرده بود و برای لحظه به لحظه بازی برنامه داشت. به ما می‌گفت همزمان که شما دارید فوتبال بازی می‌کنید، فکر کنید که وزیر خارجه کشورمان با وزیر امور خارجه عربستان با ژاپن مذاکره می‌کند. به ما تأکید می‌کرد شما در جریان بازی باید کاری کنید که اگر وزرای خارجه کری می‌خوانند آقای ولایتی سر بلند باشد. اینقدر آقای کریمی از طریق روانشناسی روی ما کار کرد و برای ما مثال‌هایی مانند مذاکره وزیران امور خارجه زد که ما با بالاترین روحیه در مسابقه حاضر بودیم. به عنوان امگر هافبک روبه‌روی من برزبلی بود، من فکر می‌کردم سطح این بازیکن از باشگاه‌های تهران هم پایین‌تر است و خودم را بالاتر از او می‌دانستم. با توجه به کارهای روحی و روانی که روی بازیکنان صورت گرفته بود اصلاً استرس نداشتم و اینکه مربی تیم روبه‌رویمان کارلوس آلبر توی معروف است، باعث نمی‌شد استرس بگیریم و خودمان را بازیازیم.

در حالی قهرمان شدید که آن روزها مبلغ قراردادها ناچیز بود و خبری از رقم‌های

میلیاردی مانند امروز نبود. درباره قراردادها و مبلغی که می‌گرفتید، بر ایمان بیشتر توضیح می‌دهید؟

قراردادها خیلی ناچیز و در حد بسیار پایینی بود که نمی‌شود گفت. طوری که اصلاً یادم نیست پولی می‌گرفتم یا نه، تنها آورده من از فوتبال خرید یک زمین کوچک در کرج یا پولی بود که آقای طباطبایی سرپرست باشگاه پاس به من داد. قراردادهای ما اصلاً قابل قیاس با تیم‌های قطری، ژاپنی و عربستانی نبود اما توانستیم با کمترین مبلغ قرارداد به بزرگ‌ترین افتخار باشگاهی در آسیا برسیم. واقعیت این بود که بر خلاف این روزها که پول اولویت فوتبال‌یست‌ها شده است، آن روزها بازیکنی برای پول بازی نمی‌کرد و به خاطر عشقی بود که به فوتبال داشتیم و این باعث شد که بتوانیم موفق‌تر باشیم.

از قهرمانی پاس تا امروز که نزدیک به ۲۸ سال می‌گذرد هیچ باشگاه ایرانی نتوانسته است در آسیا قهرمان شود و این حسرت ادامه دارد.

چرا در سه دهه اخیر هیچ باشگاه کشورمان نتوانسته است موفقیت پاس را تکرار کند؟

یکی از دلایلی که سبب شده است نزدیک به این همه سال حسرت قهرمانی آسیا را داشته باشیم، نبود همدلی قرارداد است که امضا می‌کند. در طول فصل هم فکر و ذکر بازیکنان اصلاً نیست و به خودشان فکر می‌کنند. به دنبال مطرح کردن خود هستند و نمی‌فصل به دنبال عوض کردن تیم و برنامه‌ریزی برای آینده‌شان هستند و موفقیت تیم دغدغه بازیکنان نیست، این در حالی است که زمان ما فکر و ذکر بازیکنان موفق شدن تیم بود. زمان ما اگر حتی احتمال شکستگی ایمان برای جلوگیری از

گل نشدن یک توپ وجود داشت، ایمان را جلوی توپ می‌گذاشتیم اما فوتبالیست‌های الان پای‌شان را می‌دزدند تا مدوس بشوند و قرارداد میلیاردی فصل آینده‌شان را از دست دهند.

در سه دهه گذشته در زیر ساخت‌ها و باشگاه‌داری حرفه‌ای هم نمی‌توانسته‌ایم موفق عمل کنیم و فاصله زیادی در این زمینه با سایر کشورهای آسیایی داریم.

همین طور است، زمان ما دغدغه زمین تمرین و امکانات تمرینی نداشتیم، زمین پاس اکیاتان زیر کشت می‌رفت، می‌رفتیم در زمین بازی اید پاس تمرین می‌کردیم و کمبودی در این زمینه نداشتیم و برنامه تمرینی‌مان از چند هفته قبل مشخص بود که کجا تمرین می‌کنیم. امروز اما تیم‌هایی هستند که همان روز تمرین هم نمی‌داندند کجا باید تمرین کنند و در بحث امکانات با مشکل روبه‌رو هستند.

فراهم کردن چنین شرایطی به نقش مدیریت باشگاه‌ها بر می‌گردد، ما مدیرانی که نقش زیادی در موفقیت و ناکامی باشگاه‌ها دارند و متأسفانه در چند دهه اخیر ضعف‌های فراوانی در این رابطه شاهد بوده‌ایم. با توجه به اهمیت فاکتور مدیریت، از نقش مدیران باشگاه پاس در این قهرمانی یک تیم ایرانی در آسیا صحبت می‌کنید؟

بعد از انقلاب مدیرانی مانند سر هنرگ گلزار یا آقای طباطبایی، تیمسار عقباei، فکر و ذکرشان حمایت از تیم و بازیکنان بود. مدیرانی که بعدها آمدند تنها به منافع خودشان فکر می‌کردند و تیم پاس که زمین اختصاصی، سالن بدنسازی، استخر و... داشت، پس از اینکه به همدان منتقل شد، در این استان هیچ امکاناتی در اختیارش قرار نرفت تا تیمی در آنجا بتواند فوتبال داشته باشد. در این استان هیچ امکاناتی در اختیارش قرار نرفت تا تیمی در آنجا بتواند فوتبال داشته باشد. در این استان هیچ امکاناتی در اختیارش قرار نرفت تا تیمی در آنجا بتواند فوتبال داشته باشد. در این استان هیچ امکاناتی در اختیارش قرار نرفت تا تیمی در آنجا بتواند فوتبال داشته باشد.

۲۸سال است که در حسرت قهرمانی آسیا هستیم، چکار باید کنیم که دوباره بتوانیم در لیگ قهرمان مدعی قهرمانی باشیم؟

مهم‌ترین معضلی که فوتبال کشورمان با آن روبه‌روست، عدم ثبات مدیریتی، مربیگری و بازیکن در باشگاه‌هاست، در گذشته استقلال را با مرحوم پورحیدری، پرسپولیس را با علی پروین و پاس را با آقای مناجاتی می‌شناختند اما الان می‌بینیم که یک تیم در طول یک فصل چهار مربی عوض می‌کند. مربی جدید تا بنیاید بازیکنان را بشناسد و برنامه‌ریزی کند، جایش را مربی دیگری می‌گیرد.

رؤیای قهرمانی؛ دورتر از همیشه

استعداد زیادی در بهانه‌تراشی داریم و این بار برای کتمان واقعیت‌های تلخ فوتبال ایران کرونا و پروس بهانه‌هاست. همه دنیا اسیر این و پروس هستند اما با این تفاوت که آنها و به ویژه رقبای آسیایی در اسارت کرونا هم که باشند طبق برنامه‌های بلندمدت واقف‌هایی که از پیش ترسیم کرده‌اند کارشان را ادامه می‌دهند. حال در آستانه شروع مجدد لیگ قهرمانان آسیا وضعیت نمایندگان تعریفی ندارد و سر درگم‌تر از همیشه برای رسیدن به هدفی دور از دسترس تلاش می‌کنند.

حسرت‌ها در فوتبال ما زیاد است؛ از صعود به بازی‌های المپیک گرفته تا قهرمانی جام ملت‌های آسیا و حتی لیگ قهرمانان آسیا. دلایل زیادی هم برای تداوم این حسرت‌ها وجود دارد، از جمله سوءمدیریت‌های سریالی، بی‌برنامگی، دلالی، زیر میزی، دور زدن قانون و... منتها مدعیان هم قاره‌ای‌مان طی سال‌هایی که ما اسیر اختلافات داخلی بودیم، آنها فوتبال‌شان را به سمت حرفه‌ای شدن سوق دادند و به موفقیت‌های زیادی دست یافتند. تیم‌های کدرای و ژاپنی در حالی به درخشش در جهان می‌اندیشند که قهرمانی در آسیا جزء اهداف بلندمدستی‌مان محسوب می‌شود. در عوض اینجا همه شعار حرفه‌ای شدن می‌دهند و با همین توهمات پول‌های میلیاردی رد و بدل می‌کنند. هنوز با گذشت نزدیک به دو دهه از هر گزاری لیگ برتر، همان جمله معروف مرحوم حجازی بیانگر واقعیت فوتبال ماست: «فوتبال ما حرفه‌ای نشده فقط شماره پیراهن‌ها لاتین شده است!»

استقلال، پرسپولیس، سپاهان و شهرخودرو چهار نماینده‌ای هستند که از امروز باید دیدارهای باقیمانده مرحله گروهی لیگ قهرمانان را برگزار کنند. وجه اشتراک همه آنها تغییرات زیاد و بی‌برنامگی است. با این حال لیگ برگ و جام حذفی همگی درگیر فصل نقل و انتقالات بازیکن و مربی هستند و این وسط فکر و ذکرشان بالا بردن رقم قراردادهاست، در صورتی که خودشان هم می‌دانند وضعیت خوبی در گروه‌هایشان در لیگ قهرمانان ندارند و کار زدن کنار حرفان غرب آسیا عربستانی و اماراتی هم داستان‌های خاص خودش را دارد. با این تفاسیر صعود به مرحله حذفی نیز دستاورد بزرگ و دور از ذهنی محسوب می‌شود چه برسد به قهرمانی آسیا. برخلاف ما کره و ژاپن برنامه‌هایشان را مثل ساعت پیش می‌برند و هیچ موضوع فرعی و حاشیه‌سازی می‌توانند آنها را از هدف‌شان دور نکند. با همین تفکر در ۱۷ دوره از لیگ قهرمانان ۹ قهرمانی و یک عنوان رسیده است. در شرایطی که همه برای پیشرفت و جان‌نمندن از فوتبال حرفه‌ای می‌جنگند، ما همچنان اسنر خیم یک گوجه مانده‌ایم. به تازمانی ما اوج آرزوهایمان را درخاست به موقع جریمه‌ها و غرامت‌های خارجی‌های بی‌کیفیت است و مدیریت فشل فوتبال‌مان منحل نشود، خواب قهرمانی در قاره کهن را هم نخواهیم دید.

از درخشش پاس تا ناکامی ۴ فینالیست

پس از قهرمانی پاس در سال ۱۳۷۱، فوتبال ایران طی ۲۸سال گذشته با چهار نماینده در فینال لیگ قهرمانان آسیا حضور داشته، سپاهان، ذوب آهن، استقلال و پرسپولیس که هیچ‌کدام نتوانستند عنوان قهرمانی را به دست آورند و بدتر اینکه استقلال و پرسپولیس در تهران ناکام ماندند و دستان به جام نرسید.

استقلال در سال ۷۸ با هدایت مرحوم حجازی بعد از غلبه بر دالیان چین، در ورزشگاه آزادی میزبان جوبیلو ایواناوی ژاپن بود ولی با قبول شکست ۲ – ۱ از رسیدن به سومین قهرمانی آسیا بازماند. در سال ۲۰۰۷ و در پنجمین دوره لیگ قهرمانان آسیا سپاهان بعد از صدرنشینی قاطعانه در مرحله گروهی، در یک چهارم نهایی کاوازاکی ژاپن را برد، در نیمه‌نهایی الوحده امارات را مغلوب کرد تا حریف اورا وارد ژن ژاپن شود. در دیدار نهایی و در مجموع دو بازی رفت و برگشت زردپوشان ۳ – ۱ تن به شکست دادند و دستان به جام نرسید. در سال ۲۰۱۰ ذوب آهن دیگر تیم اصفهانی همین مسیر را طی کرد و بعد از فینالیست شدن مقابل هونوگنگام کره ۴ – ۱ باخت را پذیرفت و تیم ابراهیم‌زاده نیز موفق به شکستن طلسم ناکامی تیم‌های ایرانی نشد. در این ۲۸ و در شانزدهمین دوره لیگ قهرمانان پرسپولیس با هدایت برانکو ایوانکوویچ رؤیای قهرمانی آسیا داشت اما سرخپوشان بعد از پشت سر گذاشتن همه سختی‌ها بازی رفت با کاشیما را ۲ – ۰ صفر واگذار کردند و در ورزشگاه آزادی هم با تساوی بدون گل نظاره‌گر جشن قهرمانی ژاپنی‌ها در تهران بودند.